

Nytt och hittills okänt besparingssätt vid kaffekokning, samt besparings-lj...

Möller, Johan

12 M Br.

National Library
of Sweden

Ex. A

Öfversigt
Kokning
(In)

Nytt
och
hittills okänt
Besparingssätt
vid
Kaffe-Kokning,
samt
Besparings-Ljus eller Lampa;
af
Johan Möller.
f. d. Fält-Commissarie.

STOCKHOLM,
NORDSTRÖMSKA BOKTRYCKERIET, 1837.

1744

1744

1744

1744

1744

1744

1744

1744

1744

1744

1744

Då jag, såsom innerlig hatare af lättja, tidsspillan, vårdslöshet och misshushållning, sett och ser så mycket i menskliga lifvet, som, ehuru ringa afseende derpå sättes, likväl kan rättas genom upplysningar, till väckelse och förmån så väl för den bättre som den sämre, anser jag mig skyldig underrätta om de fördelar, som äro lönande att iakttaga, och hvarigenom en årlig, ehuru vid första påseende obetydlig, vinst kan erhållas och hvilken besparing hos den fattigaste, som dricker Caffé och begagnar ljus, inbringar mer än beloppet af personlige mantals afgiften för året; och skulle jag anse för en lycka om jag förtjenar namnet af nyttig medlem i samhället.

Kaffets tillredning.

Utaf ett $\mathbb{A}$ kaffe, brändt tills det blifver väl brunt, aftages hälften, och andra hälften brännes som vanligt, detta sammanblandas och males; Emedlertid uppkokas 60 à 80 koppar vatten (vanliga kaffekoppar), allt efter kaffets godhet och hvars och ens smak, det malna kaffet lägges i ett kärl som rymmer vattnet, hvilket kokhett påslås, omröres och tilltäppes,

samt står tills det kallnat, då det fylles på butelj, som korkas och ställas i kyligt rum eller källare. Sumpen kan afkokas och begagnas om man antingen vill uppblanda af det förut tagna på bouteillerne eller begagna det särskilt, då 20 koppar kaffe deraf erhålles.

När man nu vill dricka caffet, öppnas en butelj, och slår man uti en ren kaffeanna eller kokare så många koppar som åstundas, sätter den på elden, och så snart den kokar upp, tages den genast utaf, eljest förflyger det aromatiska, och efter längre kokning blifver endast kohlluten kvar.

Skulle ej butelj, vara att tillgå för den fattigare, som nu mera i städerna begagnar kaffet, så kan man koka upp astone förut uti kitteln så många koppar som åstundas, och derpå lägger man den malna kaffe-portionen, som man vill begagna, rörer väl om och tilltäpper, låter det stå till morgonen, då man blott uppkokar den, så är den färdig — men då får det stå något att klarna.

En unghäls, eller den som behagar koka kaffe åt sig sjelf, kan begagna en liten kaffekokare af bläck med en spritlampa under, och åtgår till denna uppkokning för ungefär en skilling sprit hvarje gång. När jag, såsom skrifvare, nedsakas vara bittida uppe om morgnarna,

för min utkomst, är tiden mig dyrbar; då tager jag en af de halfbuteljer jag påfyllt, slår kaffekopparne uti kokarn och itänder spriten; och har jag ej hunnit mer än tvätta och kläda mig innan mitt kaffe är färdigt, då det drickes och genast i arbete. I stället för veka har jag tagit litet bomull och lagt uti hålet på lampan, då bettan blifver starkare och kokningen sker hastigare.

Fördelarna af detta kokningssätt.

1:o Bespares tid; ty skall kaffe för hvarje dag malas, kokas och kokas länge! — är det då en vårdslös och lat hushållerska eller piga som drygar tiden, är det den största förargelse att se, huru stor brasa hon behöfver för kokningen — huru långsamt malningen går och tiden som behöfs för kokning och klarning, hvilken uppgår ofta till en timma och mera.

2:o Förekomes pösning, då merendels af det malna kaffet som pålägges och hindrar kokningen ofta händer att 3:dje- eller 4:dedelen kokar öfver och blifver i spiseln, afsläcker der elden och frambringar merändels från pigan ett missbruk af Guds namn eller ock en svordom i stället för morgonbön.

3:o Undvikes mången förargelse öfver oordentligheter, kaffets långsamma kokning, och

mindre vårdade tillagning, hvilket med dagens början gifver den verksamme leda till människors misshushållning, lättja och vårdslöshet.

4:o Kaffet blifver bättre och det åtgår ej så mycket.

5:o Förekomes äfven förspillning, ty här gäller ej undskyllningar i afseende på godheten och quantiteten. Controllen är gifven för matmodren.

6:o Elden och röken smutsa ej kaffekannan, så att en längre tid behöfs till putsning af densamma då den intages till servering. Några kohl i ett fyrfat äro äfven tillräckliga för kokningen i rummet.

På alla gästgifvaregårdar borde kaffe å buteljer vara till hands, kunde då hastigt vara färdigt, och vore det mycket hälsosammare för den resande, än att ofta nödgas taga en sup bränvin. Gästgifverskan behöfde ej brådska, ej eller förspilldes tid, ved och mera; ty att koka en å två koppar blifver alltid förlust, ännu mer om det skall brännas och malas.

För den som skall bittida vara i arbete vore det nyttigare dricka en kopp kaffe och äta en bit bröd dertill än taga en sup.

Ehuru obetydligt det synes vara i afseende på den hushållning jag anfort, vill jag

nu blott beräkna den besparing som endast till en skilling banco om dagen blifver för ett hushåll i 365 dagar 7 R:dr 29 sk. för 20,000 hushåll 416 R:dr 32 sk. om dagen och för 1 år 152,083 R:dr 16 sk. Banco.

Besparings-Ljus eller Lampa.

Det består blott i ett mindre dricksglas, som man nedantill fyller med våt sand till en tums höjd, hvaruti sättes i midten en trädpinne, vid ett halmstråds tjocklek, af torr björk, omvirad med bomull eller bomullsgarn till ett lerpipskafts tjocklek; häruppå hålles uti glaset smält skrapalg, ister eller hvad slags fett som helst (olja eller tran), eller ock smältes tillsammans, blott det ej är salt, urvattnat skrapsmör; när 'et stadnat, påländes veken, och kunna 4 lod talg, på sådant sätt använda, vara tillräckliga i 7 timmar. Vid gröfre arbeten på landet, vid Tröskning på loga om morgnarne, uti kök, mörka trappor och gångar, användes den med fördel, emedan intet drag hvarken släcker elden eller någon förlust blifver af talj eller fett.

Denna besparing kan jag räkna att uppgå i det aldraminsta till mer än hälften af det belopp, som föregående beräkning å kaffe gifver.

in 1803 hier in der Stadt
am 1. März 1803. Hier in der Stadt
am 1. März 1803. Hier in der Stadt
am 1. März 1803. Hier in der Stadt

Erklärung des Verfassers

Der Verfasser dieses Buches hat sich
zum Zweck gesetzt, die Geschichte der
Stadt zu schreiben, wie sie ist, nicht
wie sie sein sollte. Er hat sich nicht
beigefallen, die Geschichte der Stadt
zu schreiben, wie sie sein sollte, sondern
wie sie ist. Er hat sich nicht beigefallen,
die Geschichte der Stadt zu schreiben,
wie sie sein sollte, sondern wie sie ist.
Er hat sich nicht beigefallen, die
Geschichte der Stadt zu schreiben, wie
sie sein sollte, sondern wie sie ist.
Er hat sich nicht beigefallen, die
Geschichte der Stadt zu schreiben, wie
sie sein sollte, sondern wie sie ist.

Der Verfasser dieses Buches hat sich
zum Zweck gesetzt, die Geschichte der
Stadt zu schreiben, wie sie ist, nicht
wie sie sein sollte. Er hat sich nicht
beigefallen, die Geschichte der Stadt
zu schreiben, wie sie sein sollte, sondern
wie sie ist. Er hat sich nicht beigefallen,
die Geschichte der Stadt zu schreiben,
wie sie sein sollte, sondern wie sie ist.